

Od redakcji

Drugi numer półrocznika „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” z 2025 r. otwiera tekst, który powstał z okazji 60. rocznicy zakończenia Soboru Watykańskiego II. Artykuł analizuje recepcję Soboru Watykańskiego II w Indiach, szczególnie przez pryzmat dialogu jako fundamentalnej misji eklezjalnej. Autor uzasadnia, że uznanie przez Sobór Watykański II pluralizmu religijnego oraz wezwanie do budowania wspólnoty wśród całej ludzkości stanowią fundament dla dialogicznego zaangażowania w Indiach na tle wyzwań tamtejszego społeczeństwa. Artykuł potwierdza, że autentyczny dialog wzmacnia chrześcijańskie świadectwo oraz sprzyja ludzkiej wolności, jedności i pokojowi w Indiach.

W 2025 r. przypadała 30. rocznica opublikowania encykliki św. Jana Pawła II *Evangelium vitae*, która jest ważnym dokumentem w całości poświęconym problematyce wartości i poszanowania życia ludzkiego w kontekście postępu w medycynie. Artykuł przedstawia wkład *Evangelium vitae* w rozwój nauczania moralnego, co zostało uzasadnione na podstawie wybranych przykładów stanowisk zawartych w papieskim dokumencie: wobec kary śmierci, w kwestii eutanazji, wobec praktyki przeszczepów oraz w obszarze etyki polityki.

Przedmiotem kolejnego artykułu jest problematyka międzykulturowej opieki duszpasterskiej nad katolickimi parami migrantów i parami międzykulturowymi w Europie. Artykuł przedstawia cztery badania dotyczące duszpasterskiego towarzyszenia oraz procesów integracyjnych katolickich par migranckich i międzykulturowych mieszkających w Holandii. Artykuł kończy się wskazaniem możliwości poprawy międzykulturowej opieki duszpasterskiej oraz porównaniem z kontekstem polskim.

Artykuł z obszaru egzegezy biblijnej wyjaśnia zagadnienie pojednania, będącego podstawą dialogu w Ewangelii Mateusza. Autor przedstawia egzegetyczną i teologiczną analizę Mt 5,23-24, ukazując, że Mateusz umieszcza pojednanie w centrum chrześcijańskiego uczniostwa, oraz uzasadnia, że stanowi ono fundament autentycznego kultu, kształtuje życie wspólnotowe i odzwierciedla miłosierny charakter Ojca objawiony w Emmanuelu.

Egzegeza historyczno-krytyczna jest także punktem wyjścia dla tekstu na temat wieży Babel, będącej archetypem przekraczania granic ludzkiej kondycji. Au-

tor dokonał integracji narracji biblijnej z perspektywami teologicznymi, filozoficznymi oraz historycznymi przykładami utopijnych projektów. Tekst uzasadnia tezę, że ignorowanie ontologicznych granic natury ludzkiej prowadzi do chaosu społecznego oraz postuluje pluralizm, dialog i pokorę jako przeciwdziałanie utopijnym tendencjom.

Artykuł z obszaru historii teologii duchowości analizuje koncepcję kierownictwa duchowego Pierre'a de Bérulle'a (1575–1629) poprzez analizę dzieła *Memorial* (1625), kluczowego tekstu skierowanego do przełożonych Francuskiego Oratorium. Autor, umiejscawiając tekst w kontekście reformy kościelnej XVII w., podkreśla zdecydowany wpływ Pseudo-Dionizego Areopagity na teologię Bérulle'a dotyczącą pośrednictwa, hierarchii i świętości oraz przedstawia spójną syntezę kierownictwa duchowego, integrującą chrystologię, teologię trynitarną i eklezjologię, która odegrała kluczową rolę w rozwoju Francuskiej Szkoły Duchowości.

Artykuł z obszaru historii Kościoła przedstawia zagadnienie źródeł finansowania działalności charytatywnej prepozytury szpitalnej opactwa kanoników regularnych z Żagania do początku XVI w. Autor na podstawie analizy źródeł dowodzi, że różne sposoby pozyskiwania środków na finansowanie działalności klasztorów, m.in. poprzez darowizny, wsparcie opata, czy samodzielne zakupy, były działaniami przemyślanymi o znamionach planowania i celowej dywersyfikacji źródeł i rodzajów utrzymania.

Przedmiotem kolejnego artykułu historycznego są dzieje kultu cudownego obrazu Matki Boskiej Opolskiej (*Mater Admirabilis*) w związku z obchodzoną w 2025 r. 100. rocznicą ponownego przybycia jezuitów do Opola, którzy w 1702 r. sprowadzili do tego piastowskiego grodu obraz Matki Boskiej Piekarskiej. Autor przypomina te wydarzenia oraz opisuje starania o koronację obrazu i dzieje opolskiego konwentu do czasu jego kasaty, a także przenosiny obrazu do kościoła pw. Krzyża Świętego i jego najnowsze dzieje.

Organizację terytorialną diecezji kujawsko-kaliskiej w latach 1818–1850 przedstawia kolejny artykuł historyczny. Autor prezentuje powstanie diecezji, która składała się z parafii byłej archidiecezji gnieźnieńskiej i diecezji kujawsko-pomorskiej. W tekście jest mowa o poszczególnych archidiakonatach i oficjalatach, nowym podziale w 1825 r. oraz dekanatach, które w 1822 r. obejmowały 363 parafie a także 339 samodzielnych placówek w 1850 r., i mniejszych jednostkach administracyjnych (kościóły filialne, kaplice i prebendy).

W 2025 r. obchodzona była 100. rocznica utworzenia diecezji częstochowskiej, która w 1992 r. została ustanowiona archidiecezją. Zarys dziejów tej jednostki terytorialnej Kościoła katolickiego przedstawia kolejny tekst. Autor na tle

ważnych wydarzeń historycznych oraz przemian politycznych i społecznych prezentuje ważne aspekty życia kościelnego archidiecezji częstochowskiej w latach 1925–2025.

Pierwszym biskupem nowo utworzonej diecezji częstochowskiej w 1925 r. został ks. dr Teodor Kubina (1880–1951), który był propolskim działaczem w okresie powstań śląskich i plebiscytu na Górnym Śląsku. Artykuł prezentuje pierwsze lata posługi bp. Kubiny w Częstochowie z perspektywy Zgromadzenia Małych Sióstr Niepokalanego Serca Maryi (sióstr honoratek) i jego wkład w integrację części Górnego Śląska z Rzeczpospolitą Polską oraz działalność związaną z sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze.

Dział *Recenzje – Materiały – Sprawozdania* zawiera kilka tekstów. Pierwszy z nich to recenzja książki Andrzeja Szczepaniaka pt. *Gość Niedzielny wobec systemów totalitarnych w latach 1923–1939*, wydanej w 2022 r. w Katowicach przez „Fundację Centrum nad Historią Kościoła im. prof. W. Myszora”, „Instytut Gość Media” oraz Księgarnię św. Jacka. Kolejny tekst to sprawozdanie z konferencji *The Human Person and Their AI*, zorganizowanej przez stowarzyszenie *Bioethicists in Central Europe* (BCE) we współpracy z Wydziałem Teologii Uniwersytetu w Ljublanie i Centrum Sztucznej Inteligencji Ukierunkowanej na Człowieka i Etyki Nowych Technologii (*Centre for Human-Centred Artificial Intelligence and the Ethics of New Technologies*), która odbyła się w dniach 24–25 października 2025 r. w Ljublanie. Ostatni tekst prezentowanego numeru półrocznika to sprawozdanie z działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w roku akademickim 2024/2025.

